

Vest-Agder-museet
Oddeøyveien 21
4610 Kristiansand

Bane NOR SF
Att.: Fahad Rehman
Postboks 4350
2308 Hamar

Kristiansand, 25.08.2019

Svar ad. "Orientering om vurdering av BaneNORs tilskuddsordning til private baner eller objekter/materiell i privat eie."

Vest-Agder-museet viser til brev datert 15. august 2019, deres referanse 201700024-11. Gjennom en konsolideringsavtale med Stiftelsen Setesdalsbanen har Vest-Agder-museet drifts- og vedlikeholdsansvaret for Setesdalsbanen. Denne oppgaven løses i tett samarbeid med Setesdalsbanens venner.

BaneNOR orienterer i deres brev om at dagens tilskuddsordning er under vurdering og at dette kan resultere i at disse opphører helt eller delvis fra 2020. Dette vil få svært alvorlige følger for drift og vedlikehold av Setesdalsbanen.

Vest-Agder-museet ønsker å påpeke og kommentere følgende forhold:

- Bruken av begrepet "privat" er her komplisert/misvisende. Deler av Setesdalsbanen er "privat eid" i den forstand at deler av sporet er eid av Stiftelsen Setesdalsbanen. Banen er imidlertid et offentlig museum som mottar offentlig støtte til FDV, og rapporterer på disse til Kulturdepartementet, BaneNOR, fylkeskommune og kommuner. Aktiviteten ved banen er offentlig tilgjengelig.

Setesdalsbanen var i hele sin driftstid eid og driftet av daværende NSB. Banen representerer den siste resten av 1067-mm smalspor i Norge. Dette var frem til 1909 det norske "normalsporet" med over 1000 km skinnegang. Gjennom jernbanedirektør Carl Abraham Phil ble sporvidden "eksportert" til Canada, Sør-Afrika og Asia. Setesdalsbanen representerer gjennom dette både en nasjonal og internasjonal jernbanehistorie.

- I tråd med Kongelig Resolusjon av 1. okt. 2006 er alle departementer og underliggende etater pålagt sektoransvar for sine kulturminner, her under dokumentasjon og bevaring av egen historie. Dette skal følges opp gjennom egne Landsverneplaner. Jernbaneverket har arbeidet med denne lenge, bl.a. var delen som omhandlet museumsbanene på høring i 2016. Jernbanesektorens handlingsprogram for 2019 – 2029 bekrefter at arbeidet med denne skal

videreføres og danne grunnlaget for tilskudd til bl.a. museumsbanene. Vest-Agder-museet etterlyser status for arbeidet med Landsverneplanen og hvordan konklusjonene i denne eventuelt legges til grunn i de nå skisserte vurderinger.

- Vi er kjent med avtalene mellom BaneNOR og Jernbanedirektoratet (K00 og K01) og deres ordlyd knyttet til videreføring av dagens forpliktelser. Vi ønsker følgelig en tilbakemelding på hvordan vurderingen av kutt i støtte til museumsbanene er forankret i Jernbanedirektoratet og hvordan vedtakene i nevnte handlingsprogram vil bli fulgt opp hvis det ikke lengre skal skje i regi av BaneNOR.
- Deler av BaneNORs tilskudd fordrer matching 50/50 mellom BaneNOR og andre bidragsytere. I vårt tilfelle er BaneNORs tilskudd matchet med bl.a. tilskudd fra Vennesla kommune og Vest-Agder fylkeskommune – men matchingen går begge veier. Det vil si at bortfallet av tilskudd fra BaneNOR kan bety bortfall også av de øvrige bidragsyterne til drift og vedlikehold av infrastrukturen ved banen. Dette vil gjøre konsekvensene ytterligere verre.
- Museumsbanene, inkludert Setesdalsbanen, er avhengig av en stor frivillig innsats. Mottatte brev, som også er sendt alle venneforeningene, skaper usikkerhet rundt fremtiden for museumsbanene som levende kulturminner. Dette vil skape utfordringer knyttet til rekruttering og motivasjon av frivillig innsats.
- Rent formelt stiller Vest-Agder-museet spørsmål ved prosessen rundt den skisserte vurderingen:
 - Det er ikke gitt tilsvarende signaler i den omtalte Jernbanesektorens handlingsprogram 2019 – 2029.
 - Brevet inneholder ingen opplysninger om hvordan vurderingene er tenkt gjennomført, her under involvering av berørte parter, vernemyndigheter, forankring i Jernbanedirektoratet osv.
 - Brevet med varsel om at man nå vurderer å kutte støtten til flere av museumsbanene allerede fra 1. januar 2020 er datert 15. august 2019. Det er ikke angitt noe tidspunkt for når konklusjon skal fattes. Museene og museumsbanen blir med denne tidsplanen ikke gitt mulighet til å håndtere sine forpliktelser på en forsvarlig måte.

Konsekvensene av et eventuelt i kutt i tilskudd fra BaneNOR vil være at grunnlaget for drift ved Setesdalsbanen ikke lenger er tilstede. Hvis Setesdalsbanen/Vest-Agder-museet må terminere avtalene og ansettelsesforhold knyttet til FDV med virkning fra 1. januar 2020 vil ikke Setesdalsbanen lenger ha en godkjent driftstillatelse (jf. Jernbanetilsynet) og driften må innstilles fra samme tidspunkt.

Vi håper på en konstruktiv dialog og en snarlig tilbakemelding fra BaneNOR.

Med hilsen

John Olsen
Direktør
Vest-Agder-museet

Kopi (BaneNORs adresseliste):

- Museene i Akershus
- Museene i Sør Trøndelag
- Flekkefjordbanens Venner
- Museet Gamle Vossebanen
- Stiftelsen Buskerudmuseet
- Venneforeningen Tertitten
- Stiftelsen Urskog-Hølandsbanen
- Riksantikvaren
- BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
- FLEKKEFJORD KOMMUNE
- VENNESLA KOMMUNE
- VEST-AGDER FYLKESKOMMUNE
- Bergen kommune
- MODUM KOMMUNE
- Sørum kommune, avd for plan, næring og kultur
- Vestagdermuseet avd. Setesdalsbanen
- Hordaland Fylkeskommune - Fylkeskonservator
- Stiftelsen Buskerudmuseet - avdeling Krøderbanen
- Norsk Jernbaneklubb - Krøderbanen
- Krøderbanens Venner
- Stiftelsen Setesdalsbanen
- Setesdalsbanens Venner
- Thamshavnbanens Venner
- Museene i Sør-Trøndelag avd. Orkla Industrimuseum
- Krødsherad kommune
- Stiftelsen Krøderbanen
- AURSKOG-HØLAND KOMMUNE
- Akershus fylkeskommune - Kultur, frivillighet og folkehelse
- Orkdal kommune
- JERNBANEDIREKTORATET
- Meldal kommune
- Museumsbanerådet
- TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Kopi (øvrige):

- Kulturdepartementet
- Samferdselsdepartementet